

Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища [6]. На жаль, сьогодні ці Правила так і не були розроблені і прийняті відповідним органом, що не дає змоги вести мову про наявність належного правового забезпечення потреб у сировині з дикорослих рослин у цій сфері.

Саме тому спираючись на аналіз національного законодавства пропонуємо розробити і прийняти відомчий підзаконний нормативно-правовий акт у виді Правил використання рослинного світу для забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній, харчовій сировині з дикорослих рослин. У них треба передбачити норми, які стосувалися б усіх природних рослинних ресурсів (у тому числі й лісових). Структура цього нормативно-правового акта має складатися: (а) із загальних положень (де буде розкриватися основна термінологія, коло суб'єктів, підстави й порядок виникнення, зміни і припинення їх правовідносин); (б) прав та обов'язків осіб, які здійснюють використання рослинного світу з метою забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній і харчовій сировині з дикорослих рослин; (в) вимоги до заготівлі об'єктів рослинного світу для забезпечення зазначених потреб та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басай О. В. Правовий режим рослинного світу України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Олександр Вікторович Басай ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника ; наук. керівник А. П. Гетьман. – Івано-Франківськ, 2008. – 214 с.
2. Заславская Л. А. Правовое регулирование охраны и использования растительного мира / Л. А. Заславская // Советское государство и право. – 1986. – № 5. – С. 82–86.
3. Искоян А. Б. Проблемы совершенствования правового регулирования охраны и использования растительного мира (диких растений вне лесов) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / А. Б. Искоян. – Ереван, 1985. – 24 с.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана. – Київ : Укр. енциклопедія, 1998. – Т. 1: А–Г. – 672 с.
5. Шевердіна І. М. Правовий режим об'єктів рослинного світу в населених пунктах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Інна Миколаївна Шевердіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; наук. керівник А. П. Гетьман. – Харків, 2014. – 227 с.
6. Про рослинний світ : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22/23. – Ст. 198.
7. Про внесення змін до Лісового кодексу України : Закон України від 8 лют. 2006 р. № 3404-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 21. – Ст. 170.
8. Порядок спеціального використання лісових ресурсів : затв. постановою Каб. Міністрів України від 23 трав. 2007 р. № 761 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1550.
9. Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України [Електронний ресурс] : затв. постановою Каб. Міністрів України від 23 квіт. 1996 р. № 449 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу: HYPERLINK "http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/449-96-%D0%BF" http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/449-96-%D0%BF (дата звернення: 01.03.2016). – Заголовок з екрана.

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ГРОМАДЯН НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ В УМОВАХ ТЕХНОГЕННОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Шараєвська Т.

(кандидат юридичних наук, асистент кафедри екологічного права юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

1. Конституція України визнала обов'язком держави забезпечення екологічної безпеки, підтримання екологічної рівноваги на території України і подолання наслідків

Чорнобильської катастрофи, а також закріпила право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди [1].

У ст. 22 Основного закону нашої держави проголошено, що права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними, а згідно зі ст. 64 конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією. Відповідно до зазначеного положення, тільки в окремих, спеціально обумовлених у законодавстві виключних випадках, при особливих (як правило, тимчасових) обставинах, окремі права і свободи людини і громадянина можуть бути обмежені.

У цьому зв'язку на недоцільності обмеження за надзвичайних екологічних ситуацій техногенного та природного характеру такого конституційного права, як право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди, вже наголошувалось у юридичній літературі [2, с. 57]. Отже, проблема забезпечення збереження сукупності прав і свобод громадян в умовах техногенної та екологічної небезпеки постійно вимагає підвищеної уваги.

2. Науковцями зазначається, що право на безпечне для життя і здоров'я довкілля необхідно розглядати як законодавчо забезпечену можливість кожного постійно або тимчасово проживати чи перебувати у такому навколишньому природному, техногенному і соціальному середовищі, яке не спричиняє шкоди для здоров'я, дозволяє користуватись природними та іншими благами, виключає, запобігає або ж мінімізує настання негативних ризиків біологічного, екологічного, економічного, соціального, демографічного та іншого характеру [3, с. 212].

Таким чином, право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля є невід'ємним правом кожної людини. В умовах техногенної та екологічної небезпеки воно набуває фундаментального значення і його забезпечення впливає на реалізацію інших, в тому числі, конституційних прав громадян.

3. Важливість забезпечення такого права в зазначених умовах впливає також із положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р.

Так, у відповідності до ч. 3 ст. 342 даної Угоди співробітництво сторін спрямовується на вирішення проблем, що виникли внаслідок Чорнобильської катастрофи та зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС. Водночас, положеннями статей 360 – 365 вказаної Угоди передбачається розвиток і зміцнення співробітництва з питань, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища у таких сферах, як промислове забруднення і промислові загрози, хімічні речовини, генетично-модифіковані організми, в тому числі, у сільському господарстві, шумове забруднення, цивільний захист, а саме стихійні лиха й антропогенні загрози, тощо. У зв'язку з цим, важливо розглядати особливості регулювання екологічних відносин у рамках ЄС та забезпечення екологічних прав громадян, зокрема права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в умовах техногенної та екологічної небезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Законодавчі, міжнародно-правові та інші нормативні акти наведено у відповідності з офіційним сайтом Верховної Ради України // www.rada.gov.ua.

2. Проблеми права екологічної безпеки: навч. посіб. / М.В. Краснова, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова [та ін.] ; під заг. ред. М.В. Красної та Р.С. Кіріна; відп. ред. В.І. Андрейцев; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т, Нац. гірн. ун-т. – Дніпро, 2016. – 575 с.

3. Носік В.В. Конституційні основи захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні / В.В. Носік // Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 24 – 25 червня 2016 р.) / уклад. Л.М. Джурак. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – С. 210 – 212.